

Thực hiện giảm nghèo bền vững trên địa bàn các huyện nghèo, xã đặc biệt khó khăn vùng bãi ngang, ven biển và hải đảo các tỉnh ở Nam Trung bộ

ThS. NGUYỄN THỊ LỆ HẰNG

Trường Chính trị tỉnh Khánh Hoà; Email: lehangnnpl@gmail.com

Tóm tắt: Chương trình Mục tiêu Quốc gia giảm nghèo bền vững giai đoạn 2021 - 2025 được thực hiện trên phạm vi cả nước, trọng tâm là các huyện nghèo, xã đặc biệt khó khăn vùng bãi ngang, ven biển và hải đảo. Bên cạnh nhiệm vụ tập trung lãnh đạo kinh tế - xã hội, nhiệm vụ giảm nghèo bền vững, Tỉnh ủy, Ủy ban nhân dân các tỉnh ở Nam Trung Bộ đặc biệt quan tâm lãnh đạo với quyết tâm đến năm 2025 đưa các huyện nghèo, xã đặc biệt khó khăn thoát nghèo theo Quyết định số 353/QĐ - TTg ngày 15/3/2022 của Thủ tướng Chính phủ.

Từ khóa: giảm nghèo bền vững; huyện nghèo xã đặc biệt khó khăn; Nam Trung Bộ.

Nam Trung Bộ gồm 04 tỉnh Phú Yên, Khánh Hòa, Ninh Thuận và Bình Thuận⁽¹⁾ với tổng diện tích tự nhiên là 21.460km², chiếm 6,5% diện tích cả nước và trải dài 800 km ven biển. Dân số của Nam Trung Bộ năm 2021 là 3,957 triệu người, trong đó dân số đô thị là 1,7 triệu người.

Thực hiện Nghị định số 07/2021/NĐ-CP ngày 27 tháng 01 năm 2021 của Chính phủ quy định chuẩn nghèo đa chiều giai đoạn 2021 - 2025; Quyết định số 24/2021/QĐ-TTg ngày 16 tháng 7 năm 2021 của Thủ tướng Chính phủ quy định quy trình rà soát hộ nghèo, hộ cận nghèo hàng năm quy trình và xác định hộ làm nông nghiệp, lâm nghiệp, ngư nghiệp có mức sống trung bình giai đoạn 2022 - 2025, các tỉnh ở Nam Trung Bộ có huyện Khánh Sơn, huyện Khánh Vĩnh tỉnh Khánh Hòa và huyện Bắc Ái tỉnh Ninh Thuận là 03 trong 74 huyện nghèo toàn quốc giai đoạn 2021-2025 được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt tại Quyết định số 353/QĐ-TTg ngày 15 tháng 3 năm 2022. Sau khi phê duyệt các huyện nghèo, dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo của Ban Thường vụ Tỉnh ủy, Ủy ban nhân dân tỉnh ở Nam Trung Bộ, đặc biệt là sự nỗ lực vượt khó đi lên của các huyện nghèo cùng với nguồn lực thực hiện các Chương trình mục tiêu quốc gia được Trung ương hỗ trợ trong giai đoạn 2022 - 2025, nguồn kinh phí địa phương và huy động, xã hội hoá, sau 04 năm thực hiện, đến nay công tác giảm nghèo ở các huyện này đã đạt được nhiều kết quả đáng ghi nhận, đời sống

của nhân dân vật chất và tinh thần ngày càng phát triển, bộ mặt khu dân cư có sự thay đổi rõ rệt vươn lên thoát khỏi tình trạng huyện nghèo.

1. Kết quả thực hiện giảm nghèo bền vững trên địa bàn các huyện nghèo, xã đặc biệt khó khăn vùng bãi ngang, ven biển và hải đảo ở các tỉnh ở Nam Trung Bộ

- *Kết quả giám tỷ lệ hộ nghèo và hộ cận nghèo:* Tính đến cuối năm 2021, các tỉnh ở Nam Trung Bộ có 11.534 hộ nghèo trên địa bàn các huyện nghèo (trong đó huyện Khánh Sơn có 3.530 hộ nghèo, chiếm tỷ lệ 47,43%, huyện Khánh Vĩnh có 4.831 hộ nghèo, chiếm tỷ lệ 45,9% và huyện Bắc Ái có 3.173 hộ nghèo, chiếm 40,09%). Các huyện nghèo ở Nam trung Bộ theo Quyết định Quyết định 353/QĐ - TTg ngày 15/3/2022 của Thủ tướng Chính phủ phần lớn người dân sống chủ yếu bằng sản xuất nông nghiệp, lâm nghiệp, sản xuất nhỏ lẻ, sản xuất phụ thuộc nhiều vào điều kiện tự nhiên. Về tiêu thu công nghiệp, thương mại, dịch vụ phát triển chậm, kết cấu hạ tầng nông thiếu và chưa đồng bộ, những khó khăn trên đã ảnh hưởng trực tiếp đến công tác giảm nghèo tại địa phương.

Với mục tiêu giảm nghèo nhanh và bền vững, giảm nghèo đa chiều, bao trùm, bền vững, hạn chế tái nghèo và phát sinh nghèo; hỗ trợ người nghèo, hộ nghèo vượt lên mức sống tối thiểu, tiếp cận các dịch vụ xã hội cơ bản theo chuẩn nghèo đa chiều quốc gia,

nâng cao chất lượng cuộc sống, thoát khỏi tình trạng huyện nghèo; hỗ trợ các xã có tỷ lệ hộ nghèo cao trên địa bàn huyện thoát khỏi tình trạng nghèo, đặc biệt khó khăn, Ủy ban nhân dân tỉnh ở các tỉnh Nam Trung Bộ quan tâm chỉ đạo đẩy mạnh thực hiện các chương trình giảm nghèo cùng với sự giúp đỡ của các sở, ban ngành tỉnh, sự hỗ trợ huy động từ cộng đồng. Hiện nay, qua kết quả điều tra, rà soát hộ nghèo cuối năm 2024 đã giảm 5.954 hộ (huyện Khánh Sơn giảm 1.910 hộ nghèo với tỷ lệ 20,17%; huyện Khánh Vĩnh giảm được 3.199 hộ nghèo, mức giảm tỷ lệ hộ nghèo 31,13% và huyện Bắc Ái giảm 845 hộ nghèo mức giảm tỷ lệ hộ nghèo 6,35%).

- *Về kết quả thực hiện chỉ tiêu kinh tế - xã hội cơ bản:* Dưới sự chỉ đạo quyết liệt của Ủy ban nhân dân tỉnh, Đảng bộ, chính quyền và nhân dân các huyện nghèo đã phấn đấu hoàn thành cơ bản các chỉ tiêu và kế hoạch đều thực hiện tốt và đạt yêu cầu đề ra. Tỷ lệ hộ nghèo giảm dần qua từng năm, đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân được cải thiện rõ rệt. Ủy ban nhân dân các tỉnh đã chỉ đạo các huyện nghèo huy động nhiều nguồn lực đầu tư xây dựng, nâng cấp các công trình công cộng phục vụ dân sinh, phát triển kinh tế - xã hội, đến nay 100% xã, thôn có các tuyến đường giao thông nông thôn được cứng hóa, đảm bảo đạt tiêu chí xây dựng nông thôn mới theo kế hoạch, đồng thời xây dựng hệ thống giao thông đồng bộ, theo hướng hiện đại, tạo thành mạng lưới giao thông hợp lý, tính kết nối cao, tạo động lực lan tỏa để thúc đẩy các ngành, lĩnh vực, vùng kinh tế phát triển; 100% số trường, lớp học và trạm y tế được xây dựng kiên cố. Bên cạnh đó, hộ nghèo được tiếp cận vay vốn ưu đãi phát triển kinh tế. Thu nhập bình quân đầu người trên địa bàn các huyện ngày càng tăng cao (trong đó: thu nhập bình quân đầu người của huyện Khánh Sơn là 32,13 triệu đồng/người/năm, huyện Khánh Vĩnh là 28,46 triệu đồng/người/năm và huyện Bắc Ái là khoảng 20,8 triệu đồng/ người/năm). Ngoài ra, cấp ủy, chính quyền địa phương đã phân công cán bộ, đảng viên trực tiếp phụ trách, giúp đỡ các hộ dân, Ủy ban nhân dân huyện còn thành lập Ban Chỉ đạo các chương trình mục tiêu cấp huyện, ban chỉ đạo cấp xã và ban chỉ đạo phát triển thôn, tổ dân phố để triển khai, giám sát chặt chẽ các hoạt động giảm nghèo bền vững. Tuy nhiên hiện nay theo Bộ tiêu chí quốc gia nông thôn mới giai đoạn 2021 - 2025 thì huyện Bắc

Ái chưa có xã đạt chuẩn nông thôn mới, hai huyện Khánh Sơn và Khánh Vĩnh của tỉnh Khánh Hòa số xã đạt chuẩn cũng ít so với kế hoạch đề ra).

- *Về phát triển ngành dịch vụ, du lịch, thương mại, khoa học công nghệ:* Nhằm thực hiện đồng bộ, kịp thời, hiệu quả các chương trình, dự án, chính sách giảm nghèo bền vững, đặc biệt ưu tiên thực hiện các dự án hỗ trợ phát triển sản xuất, đa dạng sinh kế và nhân rộng mô hình giảm nghèo nhằm tăng sinh kế cho hộ nghèo, hộ cận nghèo, hộ mới thoát nghèo, các huyện nghèo ở Nam Trung Bộ đã thúc đẩy khởi sự kinh doanh, khởi nghiệp và thu hút đầu tư vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi khai thác thế mạnh của vùng có sự phát triển đáng kể như dịch vụ du lịch, cơ sở lưu trú bước đầu được đầu tư. Ủy ban nhân dân các huyện nghèo tổ chức thực hiện và phối hợp cùng các doanh nghiệp, hợp tác xã trên địa bàn tổ chức liên kết sản xuất, thu mua sản phẩm nông sản cho bà con nông dân, nhiều sản phẩm sản phẩm OCOP được tỉnh công nhận đạt tiêu chuẩn 3 sao gồm: hạt điều Chapi, dưa lưới Sunfarm, gạo Phước Chính và rượu Chuối mồ côi của huyện Bắc Ái, bưởi da xanh của huyện Khánh Vĩnh, sầu riêng, măng cụt của huyện Khánh Sơn. Bên cạnh đó, hoạt động sản xuất công nghiệp ổn định và tăng trưởng; các cơ sở sản xuất đầu tư mở rộng sản xuất trở góp phần làm tăng giá trị sản xuất công nghiệp trên địa bàn huyện.

- *Về giáo dục - đào tạo:* Hệ thống trường lớp, trang thiết bị được đầu tư xây dựng theo hướng đạt chuẩn, đội ngũ giáo viên, cán bộ quản lý đảm bảo về số lượng, trình độ đạt chuẩn cơ bản đáp ứng yêu cầu dạy và học. Thực hiện hiệu quả Chương trình giáo dục phổ thông mới và thực nghiệm dạy học tiếng Raglai tại các trường tiểu học và trung học cơ sở. Công tác vận động học sinh ra lớp được quan tâm thực hiện xuyên suốt qua các năm học đảm bảo tỷ lệ chuyên cần và giữ vững sĩ số. Tất cả các xã, thị trấn tiếp tục duy trì và giữ vững đạt chuẩn về phổ cập giáo dục mầm non cho trẻ em 5 tuổi và đạt chuẩn phổ cập giáo dục tiểu học mức độ 3. Công tác xây dựng trường đạt chuẩn quốc gia được đẩy mạnh đến nay có 42 trường trên địa bàn các huyện được công nhận đạt chuẩn. Các chế độ, chính sách đối với cán bộ, giáo viên, học sinh thực hiện đúng theo quy định; công tác truyền thông, giáo dục y tế về trường học được tăng cường.

- *Về an sinh - xã hội:* Được quan tâm chỉ đạo thực

hiện, đặc biệt là công tác đảm bảo an sinh xã hội, chăm lo cho các gia đình chính sách, người có công, hộ nghèo, hộ cận nghèo, các đối tượng yếu thế khác trên địa bàn các huyện nghèo, nhất là thực hiện Nghị định số 20/2021/NĐ-CP ngày 25/3/2021 của Chính phủ, quy định chính sách trợ giúp xã hội đối với đối tượng bảo trợ xã hội; bảo đảm 100% các đối tượng thuộc diện bảo trợ xã hội đủ điều kiện được thụ hưởng chính sách trợ giúp xã hội và các chính sách phúc lợi xã hội liên quan. Rà soát và tổ chức cứu đói kịp thời cho các đối tượng có khả năng thiếu đói do thiên tai gây ra đảm bảo ổn định cuộc sống cho các đối tượng, giúp các đối tượng có điều kiện vươn lên trong cuộc sống. Các ngành chức năng tập trung khảo sát nhu cầu, khả năng, điều kiện của từng hộ để tư vấn, đào tạo nghề sơ cấp và dưới 3 tháng; giới thiệu việc làm phù hợp cho những người thuộc hộ nghèo, cận nghèo thiếu hụt việc làm; liên kết với các doanh nghiệp, hợp tác xã trong đào tạo và giải quyết việc làm cho người học. Cùng với đó, đẩy mạnh công tác tư vấn, hỗ trợ cho lao động thuộc hộ nghèo, cận nghèo đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng, nhất là ở thị trường chất lượng cao như: Nhật Bản, Hàn Quốc. Trong năm 2023, số lao động có việc làm ở hai huyện Khánh Sơn và Khánh Vĩnh tỉnh Khánh Hòa tăng bình quân hàng năm 483 lao động, đạt mục tiêu Nghị quyết đề ra; tổ chức đào tạo nghề nông nghiệp và nghề phi nông nghiệp cho lao động nông thôn đạt 87,8%, vượt 17,8%. Tỷ lệ lao động qua đào tạo đạt 86,52%, vượt 16,52% so với chỉ tiêu giao. Công tác tạo việc làm được các cấp chính quyền quan tâm, ý thức của người lao động nâng cao, các huyện đã phối hợp với doanh nghiệp trong và ngoài tỉnh thường xuyên tổ chức □Ngày hội việc làm gắn với giảm nghèo bền vững□ mỗi năm tạo việc làm mới bình quân 800 lao động đạt 114% kế hoạch. Ngoài công tác giải quyết việc làm, xuất khẩu lao động và đào tạo nghề cho lao động nông thôn; công tác phòng chống tệ nạn xã hội, bảo vệ, chăm sóc và giáo dục trẻ em và bình đẳng giới, vì sự tiến bộ phụ nữ cũng được quan tâm.

- *Về hỗ trợ nhà ở:* Ngoài việc thực hiện các dự án thành phần thuộc Chương trình mục tiêu quốc gia giảm nghèo trên địa bàn huyện nghèo còn được thụ hưởng các hỗ trợ theo Quyết định số 880/QĐ - TTg của Thủ tướng Chính phủ; Hỗ trợ cơ chế đặc thù theo Nghị quyết 17/NQ-HĐND của Hội đồng nhân dân

tỉnh về thực hiện Nghị quyết 55/2022/QH15 ngày 16 tháng 6 năm 2022 của Quốc hội về thí điểm một số cơ chế, chính sách đặc thù phát triển tỉnh Khánh Hòa và Đề án tổng thể giảm nghèo bền vững giai đoạn 2022 - 2025 của hai huyện Khánh Sơn và Khánh Vĩnh được phê duyệt tại Quyết định 3349/QĐ - UBND ngày 05 tháng 12 năm 2022 của Ủy ban nhân dân tỉnh Khánh Hòa; Đề án hỗ trợ nhà cho hộ nghèo, hộ cận nghèo trên địa bàn huyện nghèo thuộc Chương trình mục tiêu quốc gia giảm nghèo bền vững giai đoạn 2021 - 2025 do Ủy ban nhân dân tỉnh Ninh Thuận phê duyệt tại Quyết định số 1603/QĐ - UBND ngày 17/11/2022 quan tâm về cơ chế, chính sách, đầu tư từ nhiều nguồn lực, đồng bộ giao cho các huyện lựa chọn hỗ trợ đầu tư trọng tâm, trọng điểm về cơ sở hạ tầng, đầu tư các công trình giao thông kết nối, liên xã; ưu tiên bố trí nguồn vốn hỗ trợ về sinh kế, phát triển mô hình sản xuất, xây dựng mới hoặc sửa chữa. Đến nay đã có hơn 3.105 căn nhà được xây mới và sửa chữa (trong đó: Khánh Sơn 1.523 căn, Khánh Vĩnh 1.379 và Bắc Ái 203 căn) cho nhân dân, phục vụ thúc đẩy phát triển sản xuất, kinh doanh, dịch vụ, lưu thông hàng hóa nhằm tạo sự đột phá, tạo động lực phát triển, tăng trưởng kinh tế, tạo công ăn việc làm nâng cao thu nhập cho người dân, và cơ bản đáp ứng, đạt các mục tiêu về giảm tỷ lệ, quy mô hộ nghèo, hộ cận nghèo; tăng thu nhập cho nhân dân, nhất là hộ nghèo, cận nghèo theo Quyết định số 880/QĐ - TTg của Thủ tướng Chính phủ.

Bên cạnh những kết quả đạt được, công tác thực hiện giảm nghèo bền vững trên địa bàn các huyện nghèo, xã đặc biệt khó khăn vùng bãi ngang, ven biển và hải đảo các tỉnh ở Nam Trung Bộ vẫn còn những khó khăn như: Các văn bản hướng dẫn chi tiết về định mức, tiêu chí thực hiện các mô hình dự án chưa ban hành kịp thời, dẫn đến địa phương khó thực hiện và trả lại vốn đã giao. Hiện nay tỷ lệ hộ nghèo và hộ cận nghèo không có khả năng lao động (đa số là các hộ già yếu, mắc bệnh hiểm nghèo, neo đơn, người dân tộc thiểu số...) vẫn còn nhiều đang là trở ngại của chính quyền địa phương. Nguồn thu ngân sách trên địa bàn các huyện cũng như việc huy động nguồn lực từ doanh nghiệp, các tổ chức, đóng góp của người dân để thực hiện các dự án, tiểu dự án là rất khó khăn, khả năng bố trí vốn đối ứng thực hiện các chương trình mục tiêu quốc gia là bất khả kháng, chưa đảm bảo tỷ

lệ theo quy định. Công tác phối hợp, triển khai thực hiện của một số chủ đầu tư còn nhiều hạn chế; vai trò, trách nhiệm của người đứng đầu cơ quan, đơn vị chưa được đề cao; một số vướng mắc trong công tác lập, thẩm định và trình phê duyệt dự án chưa xử lý kịp thời, dẫn đến dự án triển khai thi công chậm, ảnh hưởng đến việc giải ngân vốn. Một bộ phận nhỏ người dân vẫn còn tư tưởng trông chờ ỷ lại các chính sách hỗ trợ của Nhà nước; tay nghề lao động của người dân còn hạn chế không theo kịp sự phát triển sản xuất, dẫn đến một bộ phận lao động về lại địa phương sau khi có việc làm ổn định tại các công ty, doanh nghiệp trong và ngoài tỉnh

2. Giải pháp nâng cao hiệu quả công tác thực hiện giảm nghèo bền vững trên địa bàn các huyện nghèo, xã đặc biệt khó khăn vùng bãi ngang, ven biển và hải đảo các tỉnh ở Nam Trung Bộ

Với mục tiêu giảm nghèo đa chiều, bao trùm, bền vững, hạn chế tái nghèo và phát sinh hộ nghèo mới. Cần triển khai thực hiện đầy đủ, kịp thời các chương trình, chính sách hỗ trợ hộ nghèo, hộ cận nghèo vượt lên mức sống tối thiểu, tiếp cận các dịch vụ xã hội cơ bản theo chuẩn nghèo đa chiều; nâng cao hiệu quả của công tác giảm nghèo; nâng cao chất lượng cuộc sống của người nghèo góp phần thực hiện đạt mục tiêu giảm nghèo và chỉ tiêu giảm nghèo (giảm 5%) của huyện Bắc Ái và đến cuối năm 2025 hai huyện Khánh Sơn và Khánh Vĩnh của tỉnh Khánh Hòa thoát khỏi danh sách huyện nghèo. Trong thời gian tới cần tập trung thực hiện tốt các giải pháp sau:

Một là, tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành thực hiện công tác giảm nghèo. Tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của các cấp ủy đảng; chỉ đạo, điều hành của Ủy ban nhân dân tỉnh, phối hợp thực hiện của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội, phát huy vai trò của người đứng đầu cấp ủy, chính quyền cấp huyện và thủ trưởng các cơ quan, đơn vị liên quan trong triển khai thực hiện công tác giảm nghèo bền vững. Tăng cường hoạt động giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội trong công tác giảm nghèo, đảm bảo an sinh xã hội.

Hai là, đẩy mạnh công tác tuyên truyền vận động thực hiện công tác giảm nghèo. Tiếp tục đẩy mạnh công tác tuyên truyền, phổ biến về tiếp cận nghèo đa chiều, về mục tiêu giảm nghèo bền vững với phương

pháp và cách làm phù hợp, tạo sự đồng thuận, chung tay vì người nghèo của cả hệ thống chính trị và nhân dân trong triển khai thực hiện mục tiêu giảm nghèo bền vững giai đoạn 2021 - 2025. Đổi mới các hình thức tuyên truyền nhằm tạo sự chuyển biến trong nhân dân, nhất là tạo sự chuyển biến tích cực đối với hộ nghèo để chủ động vươn lên có điều kiện thoát nghèo, làm giàu cho gia đình và xã hội.

Ba là, tăng cường công tác quản lý nhà nước, hoàn thiện tổ chức bộ máy và cơ chế điều hành. Tăng cường sự chỉ đạo của Ủy ban nhân dân tỉnh phối hợp với các sở, ngành liên quan tổ chức thẩm tra việc rà soát, đánh giá, xác định các tiêu chí thoát khỏi tình trạng huyện nghèo theo quy định của Chính phủ. Nâng cao chất lượng hoạt động của Ban Chỉ đạo các chương trình mục tiêu quốc gia cấp huyện, xã. Triển khai kịp thời các dự án hỗ trợ phát triển sản xuất từ các chương trình mục tiêu quốc gia và triển khai kế hoạch thực hiện các cơ chế, chính sách đặc thù, tiến hành đẩy nhanh tiến độ giải ngân đạt theo kế hoạch đề ra. Tăng cường phối hợp, lồng ghép để sử dụng hiệu quả các nguồn lực huy động thực hiện dự án, chính sách giảm nghèo, khuyến khích thoát nghèo, nhất là gắn với hoạt động hỗ trợ phát triển sản xuất, đa dạng sinh kế và nhân rộng mô hình giảm nghèo.

Bốn là, tăng cường công tác đào tạo, tập huấn, ứng dụng công nghệ thông tin, kiểm tra, giám sát, đánh giá công tác giảm nghèo bền vững. Chú trọng công tác đào tạo, bồi dưỡng nâng cao năng lực cho cán bộ theo dõi công tác giảm nghèo, nhất là cán bộ ở cấp xã; tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong thực hiện công tác giảm nghèo bền vững theo hướng dân chủ, công khai, minh bạch. Phân công cụ thể cơ quan, đơn vị, cán bộ, đảng viên theo dõi, phụ trách để chỉ đạo, hướng dẫn, giúp đỡ các đối tượng; thực hiện tốt công tác sơ kết, đánh giá; biểu dương, khen thưởng, động viên cá nhân, tập thể điển hình, gương mẫu trong thực hiện công tác giảm nghèo bền vững./.

(1) Quyết định số 376/QĐ-TTg ngày 04 tháng 5 năm 2024 của Thủ tướng Chính phủ *Phê duyệt Quy hoạch vùng Bắc Trung Bộ và duyên hải miền Trung thời kỳ 2021 - 2030, tầm nhìn đến năm 2050.*